ТАВЗЕҲНОМА

ба лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш» ва лоиҳаи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон "Оид ба лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш"

Лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш» ҷиҳати иҷрои супориши Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 09 апрели соли 2015, №сод.227Пм аз ҷониби Кумитаи кор бо ҷавонон ва варзиши назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таҳрири нав таҳия гардидааст.

Заминаи меъёрии ҳуқуқии лоиҳаҳои мазкурро Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалие, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, ташкил медиҳад.

Лоиҳаҳои мазкур 12 январи соли 2018, №12.1/1-42-в ба вазорату идораҳои дахлдор равона карда шуда, баъд аз мувофиқа намудан 3 июли соли 2018, №10.1/1-376 барои баррасӣ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод гардид.

Лоиҳаи Қонун дар иртибот ба супоришҳои Роҳбари Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 4 августи соли 2018, №21/236 "Оид ба мавқуф гузоштани лоиҳаи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 апрели соли 2007, №172" ва аз 27 августи соли 2018, №26/10-107 "Оид ба баргардонидани лоиҳаи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи иҷозатномадиҳӣ ба баъзе намудҳои фаъолият" аз 28 сентябри соли 2018, № 21/271 барои такмили иловагӣ баргардонида шуд.

Ҳамзамон, вобаста ба таҷдиди назар намудани моддаҳои 6-8, 13-21, 30, 33, 46, 50-52, ки иҷозатномадиҳӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзишро пешбинӣ намуда буданд, маълум менамоем, ки тамоми меъёрҳои танзимкунандаи фаъолияти иҷозатномадиҳӣ, инчунин меъёрҳое, ки дар қонунгузории амалкунанда пешбинӣ гардидаанду хусусияти низомномавӣ доранд, аз лоиҳаи Қонун хориҷ карда шудаанд.

Тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш чун падидаи муҳим яке аз самтҳои афзалиятноки сиёсати иҷтимоии Ҳукумати кишвар маҳсуб ёфта, тарғибгари арзишҳои барҷастаи инсонӣ, омили таҳкими дӯстӣ ва ҳамкории на танҳо варзишгарон, балки халқу давлатҳо ба шумор меравад. Фазои варзиши тоҷик ба ислоҳоти комили танзими ҳуқуқӣ ниёз дошта, дар таҳрири нав таҳия гардидани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш» боиси ҳалли мушкилиҳои зиёди ҷойдошта ва ба назорати соҳавӣ гирифтани самтҳои алоҳидаи варзиш дар кишвар мегардад.

Варзиши кӯдакон ва наврасон бахши таркибии тарбияи ҷисмонӣ ба ҳисоб рафта, таърихан ҳамчун фаъолияти мусобиқавӣ ва таҷрибаи махсуси омодагии варзишгарони наврас ва ҷавон ба мусобиқаҳои варзишӣ шакл гирифтааст.

Бинобар ин, лоиҳаи Қонуни мазкур дар баробари муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш", инчунин меъёрҳои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи варзиши кӯдакон ва наврасон"- ро бо дарназардошти ташаккулёбии муносибатҳои мавҷуда ва такмил ёфтани санадҳои ҳуқуқӣ комилан дар бар гирифта, танзим ва мукаммал намудааст.

Дар лоиҳа тамоми мафҳумҳои асосӣ, ки барои ҳалли худро ёфтани баҳсҳои молияву ҳуқуқӣ, ҳамзамон пешбурди фаъолият зарур мебошанд, пешбинӣ карда шудаанд. Масалан, аз сабаби муайян нагардидани мафҳуми чорабиниҳои расмии тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ чанд соли охир дар ҷодаи муқаррар ва пардохт кардани меъёри иловапулӣ ба мураббиён барои дастовардҳои намоён вобаста ба ин намуди чорабинӣ нофаҳмиҳо ба миён омадааст. Ҳатто вобаста ба муайян намудани мафҳуми мураббӣ, ки ба назар оммафаҳм мебошад, мавриди тазаккур аст, ки маҳз дар мафҳуми пешбинигардида тамоми талаботҳое, ки доштани онҳо барои мураббӣ эътироф намудани шахс зарурат доранд, дақиқ муайян карда шудааст ва минбаъд бо мақсади пешгирӣ намудани ҷароҳат ва латхӯрӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, дар тамоми иншоотҳои варзишӣ новобаста ба тобеъияти идоравӣ ва шакли моликият танҳо мураббиёни варзишӣ бояд фаъолият намоянд.

Ҳамзамон, дар лоиҳа субъектҳои соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, ваколат ва ҳуқуқу ӯҳдадориҳои онҳо мушаххас баён гардидааст, ки минбаъд ҳангоми ташкил ва баргузории чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ ҳамаи субъектҳои мавҷуда дар доираи ваколатҳои пешбинигардида вазифаҳои худро иҷро менамоянд. Вобаста ба федератсияҳои варзишӣ, ки бо мақсади инкишоф додани як ё якчанд намуди варзиш, ташвиқу таблиғи онҳо, ташкил, инчунин гузаронидани чорабиниҳои варзишӣ ва тайёр намудани варзишгарон – аъзои дастаҳои мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис дода мешаванд, мавриди тазаккур аст, ки минбаъд тамоми федератсияҳои варзишӣ аз рӯи намудҳои варзише, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф гардидаанд, ташкил мегарданд.

Таҷриба гувоҳ аст, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бинобар мавҷуд набудани санадҳои дахлдори танзимкунандаи соҳавӣ ва коста гардидани хусусияти танзимнамоии қонунгузории мавҷуда дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш федератсияҳои варзишӣ баҳри рушди намудҳои ғайриолимпии варзиш ва намудҳои варзиш, ки зимни машғулият бо онҳо вазъи рӯҳӣ ва ҷисмонии инсон, махсусан наврасон, ҷавонон ва занон осеб меёбанд, таваҷҷуҳ зоҳир намуданд, ки дар натиҷа ин намудҳои варзиш боиси ҷароҳат бардоштани шумораи зиёди машқварзон ва сарфи назар гардидани намудҳои олимпии варзиш гардид. Бояд қайд намуд, маҳз чорабиниҳои варзишӣ оид ба намудҳои олимпӣ, аз ҷумла Бозиҳои олимпӣ дар арсаи байналмилалӣ аз чорабиниҳои бонуфузтарин ва муаррифгари миллату давлат ба ҳисоб рафта, барои рушду равнақи он дар таҷрибаи ҷаҳонӣ диққати ҷиддӣ дода мешавад.

Дар баробари ин, бинобар расман эътироф нагардидани намудҳои варзиш дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бисёр аз намудҳои миллии варзиш, ки

таърихан дар гурӯҳҳои нажодӣ ҳамчун шакли фаъолияти мусобиқавӣ ба вуҷуд омада, хусусияти иҷтимоӣ-фарҳангӣ дошта, аз намудҳои гуногуни машқҳои ҷисмонӣ, варзишӣ ва бозиҳои ба худ хоси халқӣ иборат буда, дар ҳудуди Тоҷикистон ташаккул ёфтаанд, ҳамчун намуди миллии дигар давлатҳо расман эътироф гардидаанд, ки бисёр ташвишангез мебошад. Баҳри танзими масъалаҳои болозикр дар заминаи Қонун Тартиби эътироф намудани намудҳои варзиш дар Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия карда мешавад, ки барои ҳифзи намудҳои варзиши миллӣ ва инкишофи намудҳои олимпии варзиш таҳкурсии устувори ҳуқуқӣ мегардад.

Дар баробари ин, таҷриба нишон медиҳад, ки бинобар мавҷуд набудани муқаррароти танзимкунанда дар санадҳои меъёрии ҳуқуқии дахлдор солҳои зиёд фаъолияти толорҳои хусусии варзишӣ, фитнес – клубҳо ва клубҳои дигари варзишӣ ба таври худкор ба роҳ монда шуда, ҳатто ҳолатҳои ба макони тоату ибодат табдил додани онҳо ва дар ин раванд тарғиб намудани фарҳанги бегона дар клубҳо ва толорҳои варзишӣ ба назар мерасанд. Бар замми ин, донишу малакаи мураббиёне, ки ба ин клубҳо ва толорҳои варзишӣ ҷалб мешаванд, ба талабот ҷавобгӯ набуда, надоштани донишу малака ва маҳорати дахлдори мутахассисону мураббиён оид ба расонидани хизматрасонии тарбияи ҷисмонию солимгардонӣ ва хизматрасонии варзишӣ боиси латхӯрӣ, ҷароҳат, шикастани узви бадан ва дигар зарарҳои ҷисмонии шаҳрвандон гардидаанд.

Аз ҳама муҳим, мақомоти ваколатдори давлатӣ, яъне Кумитаи кор бо ҷавонон ва варзиш ягон ваколати қонунии ворид шудан ва анҷом додани назорати соҳавиро дар толорҳои хусусии варзишӣ надорад. Дар қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон бошад, нишондиҳандаҳои назорати соҳавӣ, аз ҷумла талаботҳо нисбати толорҳои хусусӣ ё мураббиёни он, мавҷуд будани нуктаҳои тиббӣ ва ғайраҳо пешбинӣ нагардидаанд.

Бинобар ин, дар заминаи Қонуни навтаҳрир таҳия гардидани Тартиби умумии фаъолияти клубҳо ва толорҳои варзишии хусусӣ ба мақомотҳои санҷишӣ имконият медиҳад, ки дар заминаи қонунгузории минбаъда фаъолияти онҳоро таҳти назорати худ қарор диҳанд. Зеро, дар сурати мавҷуд набудани муқаррароти танзимкунанда дар раванди фаъолияти иншооти варзишӣ, имкони пешбурди идеологияи давлатӣ дар байни машқварзони толорҳои варзишии хусусӣ ва соҳавӣ, пурра воқиф набудан аз муҳити руҳию ахлоқӣ дар чунин иншоот ва дар сурати зарурӣ истифодаи маҳакҳои таъсиррасонӣ имконнопазир мегардад. Чунин рушд ёфтани мушкилиҳо дар оянда метавонад ба тарзи ҳаёти солим ва ҳам тартиботи ҷамъиятӣ таъсир расонад.

Масъалаи дигари ҳалталаб ин дар қонунгузории амалкунанда вобаста ба сарпарастон ва эҳсонкорони соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш мавҷуд набудани имтиёзҳо ба шумор меравад. Тарбия намудани мутахассисону доварон ва мураббиёну варзишгарони баландихтисосу касбӣ, омоданамоӣ, нигоҳдошт, таъмини онҳо бо асбобу анҷом ва таҷҳизоти варзишӣ, сафарбарнамоӣ, азнавсозӣ ва нигоҳдошти инфрасохтори варзишӣ харҷҳои зиёди молиявиро талаб менамояд, ки

танҳо такя намудан ба буҷети давлатӣ баҳри расидан ба ҳадафҳои ниҳоӣ аз ҳисоби норасоии маблағ монеаҳо эҷод менамояд. Тибқи қонунгузории амалкунанда ҷиҳати харидории лавозимоти варзишӣ, ташкили мусобиқаҳо, ҷалби варзишгарони ҳирфаӣ ва мураббиёни соҳибтаҷриба ба дастаҳои мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон пардохтҳои ҳатмӣ муайян карда шудааст. Масъалаи мазкур дар Қонуни навтаҳрир пешбинӣ гардида, бо боварии комил метавон иброз дошт, ки барои рушди босуръати варзиши тоҷик ҷалби сарпарастону эҳсонкорон ва муайян намудани имтиёзҳои мушаххас нисбати онҳо дар қонунгузории амалкунанда аз падидаҳои нотакрор ва василаи комиёбиҳои беназир хоҳад буд.

Сиёсати давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш ба беҳтар кардани сифати ҳаёти шаҳрвандон, ташаккули тарзи ҳаёти солим, тарбияи насли аз ҷиҳати ҷисмонӣ ва маънавӣ такомулёфта, ки қобилияти ба шароити ҳаёти муосир мутобиқ шуданро дорад, тайёрии захираи варзишӣ, инчунин дастаҳои мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади иштироки бомуваффақи онҳо дар мусобиқаҳои байналмилалии варзишӣ равона карда шудааст. Лоиҳаи Қонуни мазкур тамоми масъалаҳои соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзишро, ки сиёсати кунунии давлатро дар ҷодаи дастгирии соҳаи варзиш ва варзишгарони барҷаста инъикос менамояд, дар худ таҷассум намудааст.

Инчунин, дар лоиҳаи Қонун варзиши касбӣ чун қисми таркибии варзиш, ки ба ташкил ва гузаронидани чорабиниҳо ва мусобиқаҳои варзишӣ равона шудааст, дар боби алоҳида муназзам гардидааст, ки ҳуқуқ ва ухдадориҳои варзишгарон ва клубҳои касбии варзиширо пурра инъикос намуда, дар оянда ба рушду равнақ ёфтани варзиши касбӣ ва ноилшавии варзишгарони кишвар ба қуллаҳои баланди касбии онҳо такони ҷиддӣ мебахшад.

Қонуни навтаҳрир, ки бо дарназардошти таҷрибаи байналмилалӣ таҳия гардидааст, ҳамчун василаи ҳалли масъалаҳои мубрами соҳавӣ ва заминаи устувори ҳуқуқӣ барои рушду инкишофи варзиши тоҷик бениҳоят зарур арзёбӣ мегардад.

Лоиҳаҳои зикргардида ба талаботи бандҳои 13, 14 ва 15 Тартиби гузаронидани экспертизаи зиддикоррупсионии санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, санадҳои меъёрии ҳуқуқии хусусияти умумиҳатмидоштаи вазоратҳо, кумитаҳои давлатӣ, дигар мақомоти давлатӣ, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот ва лоиҳаҳои онҳо, арзёбии дохилиидоравии зиддикоррупсионии лоиҳаҳои санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 июни соли 2014, №355 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ буда, дар он омилҳои бавуҷудоварандаи коррупсия ва хавфҳои он мавҷуд намебошанд.

Лоиҳаҳо аз буҷети давлатӣ маблағгузории иловагиро талаб наменамоянд.

Раис   А.Абдуллозода